

Sava TIES-strane invazivne vrste-Kiselo drvo

Ailanthus altissima je strana invazivna vrsta kod nas poznata kao kiselo drvo, listopadno drvo, pravilne i retke krošnje. Poreklom je iz severne i centralne Kine gde se koristi u tradicionalnoj medicini. Kiselo drvo je čest stanovnik parkova, zbog svoje otpornosti i domaćin jedne vrste svilenog moljca. Stanovnici koji žive u blizini donje Žute reke (Huang He) nazivaju ga „chunshu“, što znači „prolećno drvo“. Ime *A. altissima* proizilazi iz činjenice da je jedno od poslednjih stabala koja izlazi iz stanja mirovanja (dormancije), i kao takvo, ukazuje da je zima zaista gotova. Postoje sličnost sa rodnom *Fraxinus* iz Evrope, pogotovo sa vrstom *Fraxinus excelsior*, ali se mogu razlikovati na osnovu broja režnjeva na listovima. *Fraxinus* često ima više od 11, dok *Ailanthus* često ima više od 17.

Bila je jedna od prvih vrsta koja je iz Kine unesena na Zapad. U Evropu je stigao 1751. godine i ubrzo postao čest stanovnik mnogih parkova. Međutim, entuzijazam je ubrzo nestao nakon što su baštovani upoznali njegovu osobinu da iscrpljuje zemljište i neprijatan miris. Polen mu je alegren, u dodiru sa kožom može izazvati osip i upalu srčanog mišića. Uprkos tome, tokom 19. veka često se koristio kao ulično drvo. U mnogim zemljama, uključujući i Sloveniju, brzo se proširio zbog svoje otpornosti kako na sušu, tako i na pH. Može se naći na izuzetno lošim, degradiranim staništima, prilagodljiv je širokom rasponu uslova zemljišta i pH vrednosti. *Ailanthus* pripada vrstama koje podnose najviše zagađenje, uključujući i sumpor dioksid koji apsorbuju u svoje lišće. Relativno odoleva izlaganju ozonom.

Ailanthus altissima (Foto:A. Tratnik)

Postoji još jedan faktor koji je odgovoran za njegovu uspešnost u prilagođavanju- *Ailanthus* poseduje toksin koji se naziva ailantin, koji inhibira rast konkurentnih biljaka.

Toksini su najintenzivnije u kori i korenu, ali su prisutni i u lišću, drvetu i semenkama biljke. Toksini, međutim, ne utiču na mladice kiselog drveta, što ukazuje da *A. Altissima* ima odbrambeni mehanizam za sprečavanje autotoksičnosti.

A. altissima raste izuzetno brzo. U toku prve četiri godine života raste u proseku 1-2 metra godišnje, na taj način brzo pravi senku na tlu ispod sebe, što otežava rast ostalog drveća. Starija stabla, iako rastu mnogo sporije, ipak to čine brže od mnogih domaćih vrsta koje potiskuju. Studije su pokazale da stablo može da proizvede do 300 000 semenki godišnje. Ukoliko se seče, raste još brže.

Svi ovi faktori rezultiraju da *Ailanthus altissima* formira guste šumske sastojine, u kojima druge vrste ne rastu, što značajno utiče na lokalnu biološku raznovrsnost.

Ovo drvo ne razvija koren samo u zemlji, već i u raznim drugim podlogama na kojima raste. U knjizi iz 1943. godine „Jedno drvo raste u Bruklinu“ autora Beti Smit, kiselo drvo je centralna metafora, a koristi se kao analogija sposobnosti da napredujete u teškom okruženju. „To je jedino drvo koje izraste iz betona. Raste bujno.... opstaje bez sunca, vode i naizgled zemlje. Smatralo bi se lepim, osim što ih ima previše.“

Zbog značajnog negativnog uticaja *Ailanthus altissima* na biodiverzitet, vrsta se nalazi na listi stranih invazivnih vrsta od značaja za Evropsku Uniju. Vrste koje se nalaze na toj listi podležu ograničenjima i merama utvrđenim Uredbom. Ona uključuju ograničenja na čuvanje, uvoz, podaju i gajenje.

Ailanthus altissima (Foto: A. Tratnik)